

Determination of Frequent Student Problems Areas in Middle Schools

Mehmet Akif ERDENER*, Fahri SEZER**, Erdoğan TEZCİ***

Received date:05.04.2017

Accepted date:12.07.2017

Abstract

The purpose of this study is to investigate the frequent students' problems areas with solutions in schooling. The participants will be selected from middle schools in the city of Bursa. 3445 surveys are collected from 28 middle schools. Firstly, the problem areas of the middle school students will be determined based on the data obtained from the student problem areas. The student problem survey that is usual applied by guidance services of schools will be used to collect data. Descriptive statistics will be presented with calculation of the frequency and the percentage of problems. The students' problem areas are determined about health, family, personality, school-teacher-course, future-job concerns, and community relations.

Keywords: Student problems, problem areas, guidance service, middle school

* erdener@balikesir.edu.tr

** fahrisezer23@hotmail.com

*** etezci@balikesir.edu.tr

Ortaokul Öğrencilerinin Problem Alanlarının Belirlenmesi (Bursa Örneği)

Doi numarası: 10.17556/erziefd.304220

Mehmet Akif ERDENER*, Fahri SEZER**, Erdoğan TEZCİ***

Geliş tarihi:05.04.2017

Kabul tarihi:12.07.2017

Öz

Bu araştırmanın amacı, ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin sık karşılaştıkları problemleri tespit etmek ve buna ilişkin çözüm önerileri sunmaktır. Bu amaçla Bursa ilinde bulunan toplam 28 ortaokuldan veri toplama yoluna gidilmiş toplam 3445 öğrenciden veri toplanmıştır. Bu çalışmada ilk olarak incelenecek problem alanları sağlık ve beden, okul-öğretmen-ders, ev-aile, toplumsal ilişkiler, meslek ve gelecek ve kişilik olarak belirlenmiştir. Ortaokul öğrencilerinin ilgili alanlardaki problemlerini tespit etmek için okul rehberlik servisleri tarafından sıkça kullanılan ve farklı türleri olan problem tarama listelerinden hareketle araştırmacılar tarafından yeniden revize edilen problem tarama anketi kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde betimleme analizi yapılarak yüzde ve frekans değerleri kullanılmıştır. Bu çalışma sonucunda ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin sağlık, okul, ders, aile kişilik, meslek, gelecek ve toplumsal ilişki alanlarında önemli oranda problemlerinin olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci sorunları, problem alanları, rehberlik servisi, ortaokul

* erdener@balikesir.edu.tr

** fahrisezer23@hotmail.com

*** etezci@balikesir.edu.tr

1. Giriş

Bireyin kendisini anlaması ve tanımaya yardımcı olmak rehberlik hizmetlerinin en temel görevidir (Aydın, 2011; Bakırcıoğlu, 2005; Can, 2002; Tan, 2000). Böylece, bireyin kendini gerçekleştirmesine yardımcı olamaya çalışır (Bakırcıoğlu, 2005). Bu sebeple öğrencinin tüm yönlerini tanıma yoluna gidilmeli ve öğrencinin kendisi ile ilgili daha çok farkındalık geliştirerek, öğrencinin problemlerinin üstesinden gelmede daha verimli davranışlar sergilemesi sağlanabilir. Bu sadece kendisi ile ilgili kişisel sorunların üstesinden gelmede değil aynı zamanda eğitim ortamında da pozitif gelişmeler göstermesine katkı sunacaktır. Her bireyin yetenek, zekâ, ilgi, öğrenme stratejisi, hazır bulunuşluk seviyesi ve güdülenmelerinin farklı olduğu unutulmamalıdır. Eğitim hizmetlerinin de bu bireysel farklılıkları göz önüne alarak bireyin yetenek, ilgi, zekâ vb. alanlarına yönelik eğitim faaliyetlerini düzenlemesi gerekmektedir (Aktepe, 2005). Bunu sağlamada önemli sorumluluklardan biri de eğitim kurumlarında rehberlik hizmetlerini yürüten personele düşmektedir. Özellikle bu doğrultuda uygulanacak olan bireyi tanıma tekniklerinin doğru ve sürekli bir şekilde uygulanması ile öğrenciler hakkında ayrıntılı bilgiler edinilmesi hem eğitimin kalitesini artacak hem de bireylerin problemlerinin çözümüne daha hızlı müdahale etme fırsatı sağlayacaktır.

Özellikle ergenlik dönemindeki öğrencilerin problemlerinin tespit edilmesi, onlara yapılacak rehberlik etkinliklerine yön vermede önemli bir faaliyettir (Hill ve ark., 2004). Araştırmalar verimli bir şekilde sunulan rehberlik hizmetlerinin öğrencilerin okul başarısı üzerinde etkili olduğunu göstermektedir (Brigman ve Campbell, 2003; Green ve Keys, 2001; Yıldırım, 2000). Öğrencilerin okul başarılarını etkileyebilecek sorunların önceden tespit edilmesi, önleyici tedbirlerin alınması açısından önemlidir. Bu nedenle de öğrenci sorunlarını tespit etmek ve değişen sosyo-kültürel ve ekonomik faktörlerden dolayı sorunların tespitine süreklilik kazandırmak, eğitim-öğretim hizmetlerinden faydalanan bireylerin daha fazla başarı elde etmesine katkı sağlayacaktır.

Bu kapsamda öğrencilerin sorunlarının belirlenmesinde önemli bir işlevi bulunan ve sıkça kullanılan bireyi tanıma araçlarından biri olan problem tarama listeleri karşımıza çıkmaktadır. Bu bireyi tanıma araçları farklı soru türlerini içermekte ve öğrencilerin öğrenim gördüğü eğitim kademesine göre sorunları ele alarak bilgi edinme amacı ile kullanılmaktadır. Öğrencilerin gelişim özellikleri ve bu gelişim dönemlerinin muhtemel sorunların neler olduğunun tahminine dayalı olarak hazırlanmış bu soru listeleri ile sağlık, aile, okul, arkadaş, öğretmen, ders, meslek, gelecek ve kişisel sorun alanları hakkında bilgi toplayacak şekilde oluşturulmuştur. Hazırlanmış soru listelerinin öğrencilerin güncel sorunları yansıtacak nitelikte olmasına önem verilmelidir, çünkü alt başlıklarda yer alan sorunların kaynağı değişen toplum ve gelişmelere bağlı olarak farklılık gösterebileceği unutulmamalıdır.

Bu amaçla araştırmamızda öncelikli olarak hali hazırda uygulanan listelerin içeriği araştırmacılar tarafından incelenerek, günümüz şartlarına ve gelişmelerine uygun olacak nitelikte ortaokul öğrencilerinin gelişim özellikleri ve muhtemel sorunlarının neler olduğu konusundan hareketle soru listesi hazırlanmıştır. Bu ön hazırlık neticesinde araştırmanın amacına uygun şekilde gereken uygulamalar yapılarak öğrenci sorunları tespit edilmiştir.

Literatür Özeti

Üniversite öğrencilerinin problem alanlarının tespitine yönelik yapılan kapsamlı bir çalışmada öğrenciler arasında en yaygın problemin, "bir grup önünde konuşma endişesi" (% 46) olduğu

görülmüştür. Bunu "daha iddialı davranma" ve "daha etkili iletişim kurma" (% 40), "stres kaygısı ve korku ile baş etme" (% 40) ve "kim olduğumun net bir resmini elde etme" (% 35) problemleri izlemektedir. Diğer yaygın görülen problemler ise "araştırmalarıma yoğunlaşmak" (% 53), "daha iyi not almak" (% 46), "zamanında görevleri tamamlamak" (% 45), "zamanımı yönetmek" (% 60), "hayatım için hedef belirleme ve planlama" (% 53), "mezun olduktan sonra iş bulma" (% 50) "bir ilişkinin sona erdirilmesi" (% 51), "finansal durumum" (% 41) ve "birinin ölümüyle başa çıkmak" (% 50) olarak sıralanmıştır (Güneri-Yerin, Aydın ve Skovholt, 2003).

Önceki yıllarda yapılan çalışmalarda, öğrencilerinin ağırlıklı olarak yaşadıkları sorunların; gelişim sorunları, kişilik sorunları, sigara ve madde kullanım sorunları, psikolojik ve fiziksel sağlık sorunları, ekonomik sorunlar, aile sorunları ve ilişki sorunları, intihar düşünceleri, cinsel taciz, öğrenme sorunları, meslek seçimi sorunları, kariyer gelişimi sorunları ve gelecek kaygısı sorunları, yeme bozuklukları ile yasal problemler hakkındaki sorunlar olduğu tespit edilmiştir (Benton, Robertson, Tseng, Newton ve Benton, 2003; Horenstein, 1976; Kitzrow, 2003; Schweitzer, 1996). Öğrencilerin yaşadıkları bu sorunlar çoğu zaman onların akademik başarısızlık yaşamalarına neden olabilmektedir. Özellikle öğrencilerin aileden, okul ve öğretmenden kaynaklı birçok durumu başarısızlıklarının nedeni olarak gösterdikleri belirlenmiştir (Sezer, 2016).

Bu sorunların önlenmesine yönelik olarak dikkat edilmesi gereken en önemli husus herkesin ortak bir anlayış ve işbirliği içinde hareket ederek hizmet sunumunda bulunmasıdır. Tüm eğitim öğretim faaliyetlerinde öğretmen, veli, idareci, öğrenci etkileşimi ile yapılacak çalışmalar başarı elde edilme olasılığı artacağı gibi sorunların azalmasını da sağlayacaktır. İşbirliği içinde çalışmak rehberlik hizmetlerinin sunumunda temel ilkelere biridir.

Öğrenci problemlerinin çözümüne ilişkin çalışmalar yapmayı kolaylaştırmak için, öğrenci problemlerinin sağlıklı bir şekilde tespit edilmesi gerekmektedir. Sık karşılaşılan öğrenci problemlerine yönelik çalışmaların öğrenci sayısı, okul sayısı ve okul türü gibi geniş bir kapsamı ele alacak şekilde yapılması elde edilecek verileri daha geçerli ve güvenilir yapacaktır. Öğrencilerin sık karşılan problemlerini tespit etmede 28 farklı ortaokulda okuyan toplam 3445 öğrenciden verilerin toplanması tespit edilen sorunların çok geniş bir örnekleme yayılabileceğini göstermektedir. Böylece okullarda karşılaşılan sorunları, bu sorunların sıklık düzeyleri, sorunların çözümü için ortaya konulan çözümlerin işlevsel olup olmadığının bilinmesi hem literatüre katkı sağlayacağı hem de bu alanda politika yapıcılara uygulayıcılara problemlerin önlenmesi konusunda fikir sunacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte bu çalışma, okul rehberlik servisi çalışanlarına ciddi veriler sağlayarak problemlerin çözümünde önemli bir katkı sağlayacaktır.

2. Yöntem

Örneklem

Araştırmanın örneklem grubunu Bursa ilinde bulunan basit seçkisiz yöntemle seçilen 28 ortaokulda öğrenim gören toplam 3445 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem grubuna ilişkin yüzde, frekans ve standart sapma puanları Tablo 1'de verilmiştir. Örneklem grubu rastgele (random) örnekleme yöntemi ile seçilmiştir.

Tablo 1.Ortaokul Öğrencileri Demografik Bilgileri

		f	%
Ortaokul öğrencilerinin yaşlarına göre dağılımı	11	663	19.2
	12	854	24.8
	13	946	27.5
	14	982	28.5
	Toplam	3445	100.0
Ortaokul öğrencilerinin sınıf seviyelerine göre dağılımı	5	663	19.2
	6	854	24.8
	7	946	27.5
	8	982	28.5
	Toplam	3445	100.0
Ortaokul öğrencilerinin cinsiyete göre dağılımı	Kadın	1708	49.6
	Erkek	1737	50.4
	Toplam	3445	100.0

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin 1708'i (%49.6) kız, 1737'si (%50.4) erkektir. Öğrencilerin yaş dağılımı açısından büyük çoğunluğunun 14 yaşında (f= 982, %28.5) olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf seviyesi bakımından en azı 663 (%19.2) kişi ile 5. sınıftaki öğrenciler oluşturmaktadır. Yaş grubu ile bağlantılı olarak öğrencilerin 982 (%28.5) 8.sınıf, 663 ise (%19.2) 5. Sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmaya toplamda 3445 ortaokul öğrencisi katılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Çalışmada öğrencilerin problem alanlarını tespit etmek için okul rehberlik hizmetleri kapsamında sıkça kullanılan problem tarama listesi referans alınarak araştırmacılar tarafından yeniden revize edilerek hazırlanmış anket kullanılmıştır. Aydın (2011) problem tarama listelerini, öğrenciyi rahatsız eden durumları tespit etmek amacıyla önceden hazırlanmış ve problem ifade eden cümleler olarak tanımlamaktadır.

Problem alanlarını tespit etmek amacıyla farklı formlardaki problem tarama listeleri okullar tarafından kullanılmaktadır. Bu listeler güncelliğini yitirebilme riski taşıdığından revize edilerek uygulanmasında fayda vardır. Bu sınırlılıkların azaltılması adına araştırmacılar öncelikle mevcut listelerden hareketle yeni bir soru listesi hazırlamıştır. Hazırlanan problem tarama listesinin 82 maddesi bulunmaktadır. Toplam 82 maddeden oluşan anket problemlerin daha ayrıntılı tespiti

için 6 alt problem alanına ayrılarak uygulanacak şekilde hazırlanmıştır. Bu alt alanlar ve madde dağılımı şöyledir;

1. Boyut: Sağlık ve Beden; 12 soru
2. Boyut: Okul-Öğretmen-Ders; 21 soru
3. Boyut: Ev- Aile; 13 soru
4. Boyut: Toplumsal ilişkiler; 16 soru
5. Boyut: Meslek ve Gelecek; 7 soru
6. Boyut: Kişilik; 13 soru

Hem bireysel hem de grup şeklinde öğrencilerin problemlerini tespit etmede uygulanabilecek listeler hazırlanmıştır. Uygulama öncesi öğrencilere gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra form öğrencilere dağıtır ve öğrencinin formada yazılı olan problem cümlesini okuyarak bu özellik kendisinde varsa ilgili maddenin karşısına “X” işareti bırakması ile yapılan uygulanması kolay bir tekniktir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmada ilk olarak kolay ulaşılabilir olması adına rastgele belirlenmiş ortaokullarda problem tarama listeleri okul idarecileri ve rehber öğretmenlerinden gereken destek alınarak uygulanmıştır. Uygulama esnasında öğrencilere “Problem Listesi” dağıtılmış ve listede yer alan problem cümlelerinden kendisini ifade eden maddelerin karşısına işaretleme yapmaları istenmiştir. Örneğin; “(X) Ders araçlarımız yeterli değil” gibi. Uygulama sonrasında elde edilen veriler değerlendirme çizelgesine geçirilmiş ve bunun sonucunda ortaya çıkan sütun toplamları grubun problemlerinin hangi alanlarda yoğunlaştığına ilişkin bize bilgi vermiştir. Elde edilen bu bilgiler ışığında grubun problem alanları tespit edilmiş ve elde edilen veriler SPSS programında, betimleme analizi yapılarak yüzde ve frekans değerleri bulunmuştur.

3. Bulgular

Bu çalışma ortaokul ve liselerde sık karşılaşılan öğrenci problemlerini Milli Eğitim Bakanlığı rehberlik servisinde kullanılan problem tarama envanterindeki soruları güncelleyerek 6 kategoriden oluşan bir anket oluşturarak incelemiştir. Bu anket Sağlık-beden, Okul-öğretmen-ders, Ev-aile, Toplumsal ilişkiler, Meslek-gelecek ve Kişilik kategorilerinden oluşmaktadır. Bu kısımda 28 ortaokulda eğitim gören 3445 öğrencinin problemleri ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin sağlık-beden ile ilgili problem durumlarına ilişkin bulgular tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Sağlık-Beden İle İlgili Problem Durumlarının Dağılımı (Ortaokul)

Problem Alanı	En Çok İfade Edilen Problemler	f	%
Sağlık-Beden	Gözlerimden rahatsızım	693	20.1
	Kulaklarımdan rahatsızım	180	5.2
	Sık sık başım ağrıyor	696	20.2
	Başım dönüyor, baygınlık geçiriyorum	122	3.5
	Dişlerimden rahatsızım	675	19.6
	Halsiz ve iştahsızım	537	15.6
	İyi beslenemiyorum	491	14.3
	Çok zayıfım.	726	21.1
	Çok şişmanım.	372	10.8
	Yüzümde sivilceler var	844	24.5
	Boyum çok uzun	569	16.5
	Boyum çok kısa	683	19.8

N=3445

Ortaokullardaki öğrencilerin sağlık-beden ile ilgili en çok göze çarpan problemleri “Sık sık başım ağrıyor” (%20.2), “Yüzümde sivilceler var” (%24.5), “Çok zayıfım” (%21.1) ve “Gözlerimden rahatsızım” (%20.1) olmuştur. Bundan başka, dişlerinden rahatsız olduğunu, iyi beslenemediğini, halsiz ve iştahsız olduğunu, zayıf olduğunu, boyunun kısa ya da çok uzun olduğunu söyleyen öğrenci sayısı %10’unun üzerindedir.

Tablo 3: Okul-Öğretmen-Ders İle İlgili Problem Durumlarının Dağılımı (Ortaokul)

Problem Alanı	En Çok İfade Edilen Problemler	f	%
Okul- Öğretmen-Ders	Okulumuz temiz değil	1431	41.5
	Sınıfımız çok kalabalık ve gürültülü	1282	37.2
	Ders araçlarımız yeterli değil	1310	38.0
	Spor tesisleri, spor faaliyetleri yeterli değil	1949	56.6
	Okulda disiplin çok sıkı	675	19.6
	Okulda disiplin zayıf	854	24.8
	Bir günde birkaç sınava giriyoruz	823	23.9
	Sosyal faaliyetler çok az	1669	48.4
	Ders programları iyi ayarlanmıyor	1070	31.1
	Ders konuları çok ağır	922	26.8
	Dersler ilgi çekici hale getirilmiyor	1173	34.0
	Derslere çok fazla çalıştığım halde başarılı olamıyorum	957	27.8
	Yazılı sınavlarda zaman sorulara göre ayarlanmıyor	637	18.5
	İlkokulda zayıf çalıştım	427	12.4
	Bu okullardan nefret ediyorum	475	13.8
	Okul idaresi ve öğretmenler bana karşı anlayışlı değil	356	10.3
	Öğretmenlerimiz bizimle yeteri kadar ilgilenmiyorlar	502	14.6
	Öğretmenlerimiz kırıcı söz ve hakaretlerde bulunuyorlar	687	19.9
	Öğretmenler gereğinden fazla ev ödevi veriyorlar	707	20.5
	Öğretmenler bizim neden başarısız olduğumuzu araştırmıyorlar	707	20.5
Verimli ders çalışma yollarını bilmiyorum	962	27.9	

N=3445

Ortaokullardaki öğrencilerin Okul-Öğretmen-Ders ile ilgili problem durumlarına ilişkin bulgular tablo 3'te verilmiştir. Öğrencilerin bu kategoride en sık karşılaştığı problemler "Spor tesisleri, spor faaliyetleri yeterli değil" (%56.6), "Sosyal faaliyetler çok az" (%48.4), "Okulumuz temiz değil" (%41.5), "Ders araçlarımız yeterli değil" (%38.0), "Sınıfımız çok kalabalık ve gürültülü"

(%37.2), “Dersler ilgi çekici hale getirilmiyor” (%34.0), ve “Ders programları iyi ayarlanmıyor” (%31.1) olmuştur. Buna ek olarak, verimli ders çalışma yollarını bilmediğini ve bu konuda öğretmenlerinin de yardımcı olmadığını söyleyen öğrencilerin sayısı da %30'lara yakındır.

Tablo 4: Ev-Aile İle İlgili Problem Durumlarının Dağılımı (Ortaokul)

Problem Alanı	En Çok İfade Edilen Problemler	f	%
Ev-Aile	Ailemin fazla baskısı beni sıkıyor	631	18.3
	Ailemi bana karşı güvensiz ve anlayışsız buluyorum	432	12.5
	Ailemin bilgisizliğine üzülüyorum	391	11.3
	Annem ve babamın fazla ilgisi beni sıkıyor	404	11.7
	Ders çalışmama yardım eden yok	870	25.3
	Annemle babam sık sık kavga ediyorlar	108	3.1
	Annemle babamın ayrı olmasına üzülüyorum	119	3.5
	Ailemden uzak olduğum için onları çok özlüyorum	133	3.9
	Ailemiz çok kalabalık	258	7.5
	Ailem bana çok az harçlık veriyor	408	11.8
	Ailem kardeşler arasında ayırım yapıyor	233	6.8
	Ailemden dayak yiyorum	106	3.1
Ailemin geçimini sağlamak için bir işte çalışıyorum	66	1.9	

N=3445

Ortaokullardaki öğrencilerin Ev-aile ile ilgili problem durumlarına ilişkin bulgular tablo 4'te verilmiştir. Öğrencilerin bu kategoride en sık karşılaştığı problemler “Ders çalışmama yardım eden yok” (%25.3), “Ailemin fazla baskısı beni sıkıyor” (%18.3), ve “Ailemi bana karşı güvensiz ve anlayışsız buluyorum” (%12.5) olmuştur. Bununla birlikte ailesinin eğitim seviyesinin yeterli olmadığını ve ailenin fazla ilgisinden sıkılan öğrenciler mevcuttur.

Tablo 5: Toplumsal İlişkiler İle İlgili Problem Durumlarının Dağılımı (Ortaokul)

Problem Alanı	En Çok İfade Edilen Problemler	f	%
Toplumsal İlişkiler	Başkalarıyla iyi ilişkiler kuramıyorum	473	13.7
	Çok çekingenim	1304	37.9
	Şimdiye kadar bana uygun bir arkadaş bulamadım	339	9.8
	Bazı arkadaşlarımla benimle alay etmelerine üzülüyorum	1337	38.8
	Öğretmenlerimle rahat konuşamıyorum	1095	31.8
	Topluluk içinde nasıl hareket edeceğimi bilemiyorum	331	9.6
	Başkalarına güvenemiyorum	1358	39.4
	Herkes benim geçimsiz biri olduğumu düşünüyor	261	7.6
	Karşı cinsten arkadaşım olmasını istiyorum	535	15.5
	Karşı cinsle çok ilgilendiğimden ders çalışamıyorum	230	6.7
	Karşı cinsle konuşurken sıkılıyorum	368	10.7
	Kız-erkek arkadaşlığını ailem hoş karşılamıyor	523	15.2
	Kız-erkek arkadaşlığını öğretmenlerimiz hoş karşılamıyor	554	16.1
	Arkadaşlarımla karşı cinsle ilişki kurmalarını hoş karşılamam	305	8.9
	Kız-erkek karışık okumak istemiyorum	457	13.3
Toplulukta herkesin benimle ilgilenmesini istiyorum	508	14.7	

N=3445

Ortaokullardaki öğrencilerin Toplumsal ilişkiler ile ilgili problem durumlarına ilişkin bulgular tablo 5'te verilmiştir. Bu kategorideki en sık karşılaşılan öğrenci problemleri "Başkalarına güvenemiyorum" (%39.4), "Çok çekingenim" (%37.9), "Bazı arkadaşlarımla benimle alay etmelerine üzülüyorum" (%38.8) ve "Öğretmenlerimle rahat konuşamıyorum" (%31.8) olmuştur. Bunların dışında, özellikle karşı cinsle olan ilişkilerde ve toplulukta herkesin benimle ilgilenmesini istemek gibi öğrenci problemleri ile karşılaşmıştır.

Tablo 6: Meslek-Gelecek İle İlgili Problem Durumlarının Dağılımı (Ortaokul)

Problem Alanı	En Çok İfade Edilen Problemler	f	%
Meslek-Gelecek	Meslek seçiminde güçlük çekiyorum	1238	35.9
	Geleceğim konusunda ailemle anlaşamıyorum	458	13.3
	Ailem arzu ettiğim mesleğe girmemi istemiyor	342	9.9
	Okulu bitirince ailem beni evlendirmek istiyor	66	1.9
	İyi bir liseye gidemeyeceğim korkusu içindeyim	1821	52.9
	Kısa zamanda bir mesleğe atılmak istiyorum	640	18.6
	Ailem bir üst öğrenime devam etmemi istemiyor	184	5.3

N=3445

Ortaokullardaki öğrencilerin Meslek-gelecek ile ilgili problem durumlarına ilişkin bulgular Tablo 6'da verilmiştir. Bu kategorideki en sık karşılaşılan öğrenci problemleri “İyi bir liseye gidemeyeceğim korkusu içindeyim” (%52.9), ve “Meslek seçiminde güçlük çekiyorum” (%35.9) olmuştur. Buna ek olarak, kısa zamanda bir mesleğe atılmak isteyen ve geleceğim konusunda ailesi ile anlaşamadığını söyleyen öğrencilerin sayıda %10'unun üzerindedir.

Tablo 7: Kişilik İle İlgili Problem Durumlarının Dağılımı (Ortaokul)

Problem Alanı	En Çok İfade Edilen Problemler	f	%
Kişilik	Çok sinirliyim	1268	36.8
	Evhamlı ve kaprisliyim	528	15.3
	Kendimi yalnız hissediyorum	590	17.1
	Utangacım	1517	44.0
	Çabuk heyecanlanıyorum	1762	51.1
	Sıkıntı ve bunalım içindeyim	619	18.0
	İnsanları sevmiyorum	302	8.8
	Yalnız kalmayı istiyorum	602	17.5
	Nefret ettiğim birini öldürmek istiyorum	570	16.5
	Çirkin olduğuma üzülüyorum	517	15.0
	Kimse beni sevmiyor, onun için ölmek istiyorum	314	9.1
	Alkol kullanıyorum	50	1.5

N=3445

Ortaokullardaki öğrencilerin Kişilik ile ilgili problem durumlarına ilişkin bulgular tablo 7’de verilmiştir. Bu kategorideki en sık karşılaşılan öğrenci problemleri “Çabuk heyecanlanıyorum” (%51.1), “Çok sinirliyim” (%36.8), ve “Utangacım” (%44.0) olmuştur. Yukarıda belirtilen problem alanlarının yüzdelik dilimleri fazla olmasına karşın, bu kategorideki en dikkat çekici problemler (%18.0) ile “Sıkıntı ve bunalım içindeyim”, (%16.5) ile “Nefret ettiğim birini öldürmek istiyorum” ve (%9.1) ile “Kimse beni sevmiyor, onun için ölmek istiyorum” olmuştur.

4. Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin sağlık, okul, öğretmen aile, ders, kişilik, meslek, gelecek, toplumsal ilişki alanlarında ki problemleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen verilerin analizi sonucunda öğrencilerin sağlık alanı ile ilgili olarak en fazla dile getirdikleri sorunlar arasında sık sık meydana gelen baş ağrıları, gözlerinden kaynaklı problemler, zayıflık, kısıklık ya da uzunluk ve yüzdeki sivilcelerden duydukları rahatsızlıklar ön plana çıkmıştır. Sağlık alanında ortaokul öğrencilerinin belirttiği birçok problemin olduğu saptanmıştır. Örneğin ortaokul öğrencilerinde boy gibi fiziksel gelişim ile ilgili problemler, (belki de içinde buldukları gelişim döneminin bir özelliği olduğu için) çok daha fazla sorun olarak algılanan bir durum olarak karşımıza çıkmıştır. Gerçekte lise öğrencilerinin ergenlik döneminde olmaları onların bu sorunları daha çok yaşayacaklarını aklı getirmektedir. Ancak durum bundan farklıdır. Bu farklılığı anlamak için ortaokul çağındaki bireylerin gelişim döneminin sonunda olan ve puberte diye adlandırılan dönemin özelliklerini bilmek gerekir. Puberte, iskelet sisteminde büyümenin gözlemlendiği, karşı cinse davranışlarda değişikliklerin olduğu çocukluktan erişkinliğe geçiş dönemi (Yazar, 2012) olarak adlandırılmaktadır. Puberte döneminin başlangıcı kızlarda 8-13 yaş, erkeklerde 9-14 yaşlarında gözlemlenmektedir. Durum böyle olunca bu değişimlerin ilk kez başladığı sürecin bireyler için daha travmatik ve uyumunun daha güç olması muhtemeldir. Özellikle bu konuda hem ailelerin hem de öğretmenlerin bireylerin gelişimi süreçlerine karşı daha bilinçli davranmaları, çocuklarının sağlık problemlerini tespit ve tedavi ettirmede daha özverili olmaları, onlara ilgi ile yaklaşımları bu dönemin sorunları ile daha kolay baş etmelerine katkı sunacaktır. Özellikle bu dönemde hem aile hekimlerince hem de okul rehberlik servislerince öğrencilere fiziksel değişimlere karşı bilinçlendirme yapılması yararlı olacaktır. Odak noktanın bedensel değişimler üzerine kaydığı bu dönemde gözlenen problem alanları gelişim döneminin özelliği ve öğrencinin baş etmesi gereken bir problem olarak ele alınması ve öğrencinin kendisi, öğretmenleri, aileler ve okul yönetiminin bu konuda bilgilendirilmesi yararlı olacaktır (Senemoğlu, 2005; Sezer ve İşgör, 2010).

Okul-öğretmen ve ders alanı ile ilgili ortaokullarda sportif faaliyet alanlarının eksikliği ve sosyal faaliyetlerin yetersizliği en sık dile getirilen problem alanlarının başını çekmektedir. Ayrıca, sınıfların kalabalık ve gürültülü olması, okul binalarının temizlik problemleri öğrencilerin en fazla dile getirdikleri sorunlardandır. Benzer şekilde yapılan çalışmalarda da öğrencilerin en fazla okulların fiziksel olarak yetersiz oluşunu problem olarak saptamıştır (Erdener, Sezer ve Tezci, 2017; Sezer ve İşgör, 2010). Bununla birlikte, yapılan çalışmada öğrenciler, ders materyallerinin yetersizliği ve öğretmenlerin ilgisizliğini en fazla sorun yaratan durumlar olarak belirtmişlerdir. Bu durum okulların fiziksel yetersizliği ile birleşince öğrenciler açısından ders çalışmanın daha büyük problem olarak algılanmasına dönüşmüş olduğunu göstermektedir.

Sezer (2016) çalışmasında öğrencilerin bu sorunları yaşadıkları başarısızlığa neden olan faktörler arasında sıkça dile getirdiklerini tespit etmiştir.

Buna karşın, son yıllarda Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) olarak bilinen proje kapsamında “her okula bilgisayar döneminden her sınıfa bilgisayar” dönemine geçişin amaçlandığı (Seferoğlu, 2015) ancak istenilen başarının elde edilemediği görülmüştür. Bu sonuç, projenin nicelik olarak hedeflerini gerçekleştirse de, nitelik olarak amaçlanan seviyeye ulaşmadığını göstermektedir. Ayrıca öğretmenlerin ilgisizliğinden yakınan öğrenci sayısı da bize öğretmenlerin öğrenciler ile iletişimlerinin yeterli düzeyde olmadığını göstermektedir. Öğretmenler öğrencileri ile sınıf ve okul içinde iletişimde olmalarına rağmen, okul dışında yeterince iletişim kurmadıkları ifade etmişlerdir (Yılmaz ve Tosun, 2013). Ayrıca Sezer (2016) öğrencilerin öğretmenlerinden gerekli ilgiyi görememelerini başarısızlıklarına yol açan nedenler arasında ifade ettiklerini saptamıştır. Öte yandan, birçok öğretmen öğrenmenin çabaya dayandığı inancına sahip, bu yüzden öğrencilerin daha fazla gayret göstermesi gerektiği epistemolojik inancı savunmaktadır (Tezci, Erdener ve Atıcı, 2016). Bununla birlikte, öğrenci öğretmen iletişimini artırmak adına okul dışındaki faaliyetlerin artırılmasının sorunun çözümüne katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Öğretmen ve okul yöneticilerinin ailelerle olan iletişimini artırması öğrencilerin akademik başarısını artırırken devamsızlık ve disiplin sorunlarının azalmasına katkı sağlayacaktır (Erdener, 2016).

Bu kategorideki en önemli problemlerden bir diğeri de derslerin öğrencilerin ilgilerini çekecek hale getirilmemesi ve öğrencilerin bilgiye nasıl erişebileceklerini bilmemesidir. Öğrenciyi merkeze alan öğretim yöntem ve yaklaşımlarının kullanılması bu problemin çözümüne yardımcı olacaktır. Erdener ve diğ. (2017) lise öğrencileri üzerinde yapmış oldukları çalışmada benzer sorunların lise eğitiminde de devam ettiğini göstermektedir. Yapılandırmacı yaklaşıma dayalı programlar öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirerek bilgiyi oluşturma ve daha aktif kullanmalarına yardımcı olmaktadır (Tezci ve Gürol, 2003). Buna rağmen, öğretmenler yapılandırmacı yaklaşıma dayalı yapılan öğretim ile ilgili görüşlerinin olumlu olmadığını (Yapıcı ve Leblebicier, 2007) ve yöntemin, zaman, sınıf mevcutları, fiziksel imkânlar gibi nedenlerle uygulanabilirliğinin düşük olduğunu belirtmişlerdir (Işık, Budak, Baş ve Öztürk, 2015; Teyfur ve Teyfur, 2012). Gerek literatürdeki çalışmalar ve gerekse bu araştırmanın sonuçları yapılandırmacı yaklaşımın okullarda etkili uygulanmadığını ya da en azından öğrencilere bu yaklaşımın gerektirdiği becerileri yeterince kazandıramadığını göstermektedir.

Ev ve aile alanı ile ilgili olarak da ilköğretim öğrencilerinin, en çok ailelerinin derslerinde yardımcı olamadığını sorun olarak belirttiği gözlenmiştir. Ailelerin eğitime katılımı ve çocuklarının derslerine yönelik yardımları da daha çok azalmaktadır (Erdener ve diğ., 2017). Bunun dışında, öğrenciler ailelerinin onlara fazla baskı yaptığını ve güvenmediklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerinin bir kısmı ailenin ilgisizliğinden şikâyet ederken diğer kısmı ise ailelerinin aşırı ilgisinden sıkılmaktadır. Buna ek olarak, yine öğrencilerin bir bölümü ailelerinin eğitim seviyesinin düşük olduğunu belirtmiştir. Erdener (2014) ailenin eğitime katılımı bireylerin başarısında çok önemli bir etkene sahip olduğunu belirtirken, ailenin gelir durumu ve eğitim seviyesi gibi demografik faktörlerin de ailenin eğitime katılımı üzerinde önemli bir rol oynadığını söylemektedir. Ailelerin çocukların gelişim düzeyleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmamaları bu kategorideki problemlerin temelini oluşturduğu düşünülmektedir. Sezer (2012) yaptığı çalışmada ailelerin çocukları ile yeterli iletişime girememelerinin öğrenciler için önemli bir problem olduğunu tespit etmiştir.

Toplumsal ilişkiler konusunda ortaokul öğrencileri, başkalarına güvenememenin en önemli problem olduğu görülmüştür. Bunun dışında, çekingenlik ve bu sorunun bir yansıması olarak öğrenciler öğretmenleri ile ve toplumun diğer üyeleri ile iletişime geçemedikleri sorununu da yaşadıklarını belirtmişlerdir. Ortaokulda döneminde belirtilen bu sorunlar ergenlik döneminin etkisi ile liselerde çok daha büyük ölçüde kendini göstermektedir (Erdener ve diğ., 2017). Yine bu dönemde öğrencilerin en fazla rahatsız oldukları problemlerin başında arkadaşlarının onlarla alay etmeleri gelmektedir. Ortaokul seviyesinde olmalarına rağmen, öğrenciler kısa zamanda bir mesleğe atılarak geleceklerini garanti altına alma isteğini dile getirmişlerdir. Bu alanda da öğrencilerin doğru mesleklere yönlendirilmesi, mesleklerin ve iş alanlarının tanıtımının yapılması gerçekçi hedefler belirlemeleri adına önem arz etmektedir. Özellikle, gelir düzeyinin düşük olduğu ailelerde gelecek ve bir iş bulma kaygısının yüksek olduğu dikkate alındığında mesleki ve teknik eğitim alanlarına yönlendirmenin öneminin bir kat daha arttığı söylenebilir.

Öğrenci kişilik problemleri ile ilgili olarak her iki eğitim seviyesinde de öğrenciler çok heyecanlı, sinirli ve utangaç olduklarını belirtmişlerdir (Erdener ve diğ., 2017). Sezer ve İşgör (2010) bu alana yönelik olarak ailelerin katılımını da kapsayacak şekilde gerçekleştirilecek gelişimsel rehberlik eksenli etkinliklerin uygulanmasına önem verilmesi gerektiği belirtmektedir. Bununla birlikte, sıkıntı ve bunalım içerisinde olduğunu belirten, bu yüzden başkalarına ya da kendine zarar verebileceğini söyleyen öğrenciler bulunmaktadır. Bunun nedenlerinin saptanması, okul iş görenlerinin bu konularda da bilgilendirme ve eğitilmesi, ayrıca ailelere de eğitimlerin verilmesi yararlı olacaktır. Erdener (2016) yaptığı çalışmada okul yönetici ve öğretmenlerin sorunları hakkında ailelerle birlikte hareket etmesi gerektiğini belirterek, özellikle çocuklarının gelişimle süresi hakkında ailelere bilgi vermesi gerektiğini belirtmektedir.

Sonuç olarak, öğrenci problemlerinin gelişimsel nedenler, sosyo-ekonomik sorunlardan kaynaklandığı görülmüştür. Buna ek olarak, okulların fiziki şartlarının yetersizlikleri ve öğrenen-öğrenci iletişim sorunları özellikle eğitim yaşantısında problemlere kaynaklık ettiği görülmektedir. Eğitim-öğretim süreçleri öğrenci sorunlarının üstesinden gelinmesi hususunda çok önemli, bu nedenle hem öğretmenlerin hem de ailelerin öğrenci sorunları ile alakalı olarak eğitim verilmesi önem arz etmektedir.

Teşekkür

Bu çalışmanın gerçekleşmesini finansal olarak destekleyen Balıkesir Üniversitesine ve verilerin toplanması hususunda desteklerini esirgemeyen Bursa Milli Eğitim Müdürlüğüne teşekkür ederiz.

* Bu çalışma, Balıkesir Üniversitesi tarafından desteklenmiştir. BAP Proje No: 2015/01. Bu çalışmadaki verilerin bir bölümü 7thInternational Congress of Research in Education da sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Kaynaklar

- Aktepe, V. (2005). Eğitimde bireyi tanımanın önemi. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 15-24.
- Aydın, B. (Ed.) (2011). *Rehberlik*, Ankara: Pagem Akademi Yayınları.
- Bakırcıoğlu, R. (2005). *Rehberlik ve Psikolojik Danışma*. Ankara: Anı Yayınları.
- Benton, S. A., Robertson, J. M, Tseng, W.C, Newton, F. B. & Benton, S., L. (2003). Changes in counseling center client problems across 13 years. *Professional Psychology: Research & Practice*, 34, 66-72.
- Brigman, G., & Campbell, C. (2003). Helping students improve academic achievement and school success behavior. *Professional School Counseling*, 7(2), 91-98.
- Can, G. (2002). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: Pegem A Yayınları,
- Erdener, M. A. (2014). The factors which contribute or limit parent involvement in schooling. *NWSA-Education Sciences*, 9(1), 36-47.
- Erdener, M. A. (2016). Principals' and teachers' practices about parent involvement in schooling. *Universal Journal of Educational Research* 4(12A), 151-159. doi: 10.13189/ujer.2016.041319
- Erdener, M. A., Sezer, F. & Tezci, E. (2017). Liselerde Sık Karşılaşılan Öğrenci Problemleri / Determination of Frequent Student Problems in High Schools. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, ISSN: 1308-2140, Volume 12/14, Ankara/Turkey, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11517>
- Green, A. & Keys, S. (2001). Expanding the developmental school counseling paradigm: Meeting the needs of the 21st century student. *Professional School Counseling*, 5(2), 84-96.
- Güneri, O. Y., Aydın, G., & Skovholt, T. (2003). Counseling needs of students and evaluation of counseling services at a large urban university in Turkey. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 25(1), 53-63.
- Hill, N. E., Castellino, D. R., Lansford, J. E., Nowlin, P., Dodge, K. A., Bates, J. E. & Pettit, G. S. (2004). Parent academic involvement as related to school behavior, achievement, and aspirations: Demographic variations across adolescence. *Child development*, 75(5), 1491-1509.
- Horenstein, D. (1976). Presenting problems of students at a university psychological clinic. *Journal of Clinical Psychology*, 32(2), 379-384.
- Işık, A., Budak, A., Baş, F. & Öztürk, F. (2015). İlköğretim matematik eğitimi programı öğretim elemanlarının yapılandırmacı öğretime bakış açıları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(1), 385-400.

- Kitzrow, M. A. (2003). The mental health needs of today's college students: Challenges and recommendations. *NASPA Journal*, 41(1), 167-181.
- Schweitzer, R. D. (1996). Problems and awareness of support services among students at an urban australian university. *Journal of American College Health*, 45(2), 73-77.
- Seferoğlu, S. S. (2015). Okullarda teknoloji kullanımı ve uygulamalar: Gözlemler, sorunlar ve çözüm önerileri. *Artı Eğitim*, 123, 90-91.
- Senemoğlu, N. (2005). *Gelişim ve öğrenme*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Sezer, F. (2012). Öğrencilerin problem alanlarının tespiti ve buna yönelik çözüm önerileri. *Turkish International Journal of Special Education And Guidance & Counselling (TIJSEG)*, 1(2), 27-36.
- Sezer, F. (2016). Causes of failure from students' point of view. *Journal of Human Sciences*, 13(3), 4818-4830.
- Sezer, F. & İşgör İ. Y. (2010). İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarındaki öğrencilerin problem alanlarının tespiti (Erzurum ili örneği). *Millî Eğitim Dergisi*, 39(186), 235-247.
- Tan, H. (2011). *Psikolojik danışma ve rehberlik: Teori ve uygulama*. Alkım Yayınevi.
- Teyfur, M., & Teyfur, E. (2012). Yapılandırmacı öğretim programına yönelik öğretmen ve yönetici görüşlerinin değerlendirilmesi (İzmir il örneği). *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 66-81.
- Tezci, E., Erdener, M. A., & Atıcı, S., (2016). The effect of pre-service teachers' epistemological beliefs on teaching approaches. *Universal Journal of Educational Research* 4(12A), 205-215. doi: 10.13189/ujer.2016.041326
- Tezci, E., Gürol, A., (2003). Oluşturmacı öğretim tasarımı ve yaratıcılık (constructivist instructional design and creativity). *The Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, 2(1), Article 8.
- Yapıcı, M. & Leblebici, N. H. (2007). Öğretmenlerin yeni ilköğretim programına ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online*, 6(3), 480-490, 2007. Erişim Tarihi 2 Mayıs 2016, <http://ilkogretim-online.org.tr>
- Yazar, T. (2012). Yetişkin eğitiminde hedef kitle. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(7), 21-30.
- Yılmaz, K. & Tosun, M. (2013). Öğretmenlerin eğitim inançları ile öğretmen öğrenci ilişkilerine yönelik görüşleri arasındaki ilişki. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 205-218.
- Yıldırım, İ. (2000). Akademik başarının yordayıcısı olarak yalnızlık, sınav kaygısı ve sosyal destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 167 – 176.

Extended Summary

Introduction

Counseling tries to help the individual for self-actualizing (Bakırcıoğlu, 2005). For this reason, all aspects of the individual must be recognized and should develop more awareness of him. This will not only lead to overcoming personal problems, but will also contribute to positive developments in the educational environment. Individuals' ability, intelligence, interest, learning

strategy, readiness and motivations are different. Educational services should also take into account these individual differences and organize training activities for the individual's talent, interest, and intelligence (Aktepe, 2005). One of the most important responsibilities in this regard is counselor services in educational institutions. In particular, applying the individual recognition techniques obtain detailed information about the students, so it increases the quality of the education and gets the opportunity to intervene in the solution of the problems of the individuals. Identifying the problems of students during adolescence is an important activity for counselor services (Hill et. al., 2004).

Method

The sample group of the study consists of 3445 students who are studying in 28 middle schools in the city of Bursa. The sample group is selected by random sampling method. 1708 (49.6%) female and 1737 (50.4%) male middle school students are participating in this research. In order to determine the problem areas of the middle school students, a problem screening list frequently used in school guidance services is applied in this study. The prepared problem list has 82 items with six problem areas distribution are as follows: Health and Body; 12 questions, School-Class & Teacher; 21 questions, Family; 13 questions, Community Relations; 16 questions, Job Concern; 7 questions, and Personality; 13 questions. This is an easy technique to apply for the student who reads the problem statement written in the form and this property is present in itself if it is left with an "X" sign in front of the relevant item. The data obtained after the application was passed to the evaluation chart and the resulting column summaries informed us about the areas in which the group problems are concentrated. The problem areas of the group were identified in the light of the obtained information. The obtained data were analyzed by SPSS program and the percentage and frequency values are determined.

Findings, Discussion and Results

In this study, it was purposed to determine the problems of the students in middle school in health, school, teacher family, course, personality, profession, future, community relations areas. Among the most frequently mentioned problems are headaches, eye-borne problems, weakness, shortness or length, and disturbances about pimple faces in health problems. For example, in middle school students, problems related to physical development such as height have emerged as a much more perceived problem (perhaps because they are a feature of the developmental period they are in). The first period of these changes is more traumatic for the individual and more difficult to adapt. In this regard, both parents and teachers need to be more conscious about the development processes of the individuals.

The sportive activities and social activities are not provided for middle school students and these are the most frequently mentioned problem areas in the area of school, teacher and course. In addition, the fact that classrooms are crowded and noisy is the other common problems faced by students at school buildings. The number of students who complain about the indifference of the teachers shows us that the teachers' communication with the students is not sufficient. Some of the students complain about the indifference of the family, while others are squeezed by the extreme interest of their families. The fact that parents do not have enough knowledge about children's development levels is thought to be the basis of the problems in this category. Parents are not sufficiently involved to schooling process.

Middle school students explained that the most important problem in on social relations does not trust others. One of the most uncomfortable problems students make is to ridicule their friends. Despite being at the middle school level, students have expressed a desire to get a job in a short time and guarantee their future. However, there are students who tell you that you are in distress and depression, so you can hurt others or yourself.

As a result, it is seen that student problems originate from developmental reasons, and socio-economic problems. In addition, it is observed that the physical conditions of the schools are inadequate and the teacher-student communication problems are especially a source of problems in education. Schooling is very important in order to overcome student problems so, it is important that both teachers and parents are educated in relation to student problems.